

PRVNÍ ORDINOVANÉ KAZATELKY V ČCE V OBDOBÍ 1953–1956

Petr Melmuk

Úvod

Na žádném setkání z předešlých kulatých výročí (včetně toho 50. výročí před dvaceti lety, kdy ještě mnohé z prvních ordinovaných kazatelek z let 1953–1954 žily) se nevzpomínalo příliš adresně ani systematicky na první ordinované ženy. Ani Evangelický kalendář na rok 2023 se zjevně o začátky ordinace žen příliš nezajímal. Tato drobná publikace se to snaží napravit, byť se může stát, že některé důležité informace se budou ještě upřesňovat.

Byla snaha opírat se o věrohodné zdroje, tedy o to, co např. poskytuje Ústřední církevní archiv Českobratrské církve evangelické (ČCE) – *Seznam ordinovaných kazatelů a kazatelek s pořadovými čísly*, digitální přehled informací ze synodů ČCE (v našem případě 11. synod z roku 1953 a 12. synod z roku 1956). Dále jsou zde k dispozici již tři díly knihy *Církev v proměnách času*, kde jsou údaje o jednotlivých sborech. Sluší se přihlídnout k Evangelickým kalendářům, kde jsou uváděni kazatelé a kazatelky jednotlivých farních sborů ČCE. V současné digitální době lze důležité údaje najít i na webových stránkách Evangnetu. Upřesňující informace o některých kazatelkách pak obsahuje i kniha *V Kristu ani muž ani žena*.

11. synod ČCE v roce 1953 zavedl ordinaci žen. Důvody, které k tomu církve vedly, byly zčásti nejen teologické, ale také pragmatické. Velké množství sborů bylo neobsazených. 13. prosince 1953 byly ordinovány první čtyři ženy: Eva Peroutková (provdaná Nechutová), Alena Štěrbová (provdaná Srnková a Šounová), Jarmila Jeschkeová (rozená Štěpánová) a Antonie Slámová. Stalo se to před vánočními svátky, takže na Boží hod již mohly vysluhovat večeri Páně. Další ženy byly ordinovány v lednu 1954... Vesměs se jednalo o absolventky teologické fakulty, které většinou doposud pracovaly jako sborové sestry či katechetky...

Cílem této malé publikace je přiblížit počátky vikářské (a posléze i farářské) ordinace žen v Českobratrské církvi evangelické. Konkrétně jde o období let 1953–1956, a to z důvodu, že 11. synod ČCE v roce 1953 (konečně) schválil ordinaci žen a v důsledku toho mohly být ženy, které už dříve aktivně v církvi působily, do konce roku 1953 oficiálně ordinovány. Synody se tenkrát konaly 1x za 3 roky, to znamená, že až příští synod mohl v roce 1956 uveřejnit první seznam ordinovaných kazatelek. A právě proto symbolicky tuto první etapu „průkopnic“ na poli církevním logicky uzavírá 12. synod v roce 1956.

Důležité slovo do diskuse o ordinaci žen vnesl farář Lukl již v třicátých letech 20. století: *„Nábožensky se nedá držet nerovnost bohoslovců a bohoslovek, náboženských důvodů v oddálení bohoslovek od farářského úřadu nemůže být. Jestliže smí hlásati Slovo Boží, proč nemůže vésti celý farářský úřad? Bud' jsme neměli žen připustiti ke studiu bohosloví, neměli jsme jim dávat licenci ke kázání, aneb jsme povinni s nimi jednati ve všem jako s bohoslovci. Vzdělání mají stejné, zkoušky mají stejné a způsobilost stejnou; proč nemají míti i práci a odměnu stejnou?“* (Lukl, A.: Ženy farářkami. In: Český bratr, 1933, s. 36)

Předpokladem pro ordinaci žen je podle teologického rozboru prof. J. B. Součka *vnitřní povolání a příslušné vzdělání*. Dr. Smolík (pozdější profesor Komenského evangelické bohoslovecké fakulty) k tomu v roce 1954 ještě dodal: *„Podkladem pro ordinace je v reformační církvi řádné teologické vzdělání a povolání sborem; zvěstování a vysluhování svátostí je důsledkem ordinace.“*

Kamenem úrazu byla ovšem pro patriarchální způsob uvažování některých českobratrských evangelíků představa, že by ženy po schválení ordinace zastávaly úřad pastýře a správce sboru. Příznačné je jistě i zjištění, že na 10. synodu v roce 1950 nebyla mezi synodály jediná žena.

Dlužno ještě dodat, že obecně pojem ordinace v ČCE je odlišný od chápání římskokatolické církve (svěcení). Již studie M. Hájka a J. Smolíka uvádí: *„Protože je ordinace pověřením k určitému úkolu podle potřeby církve, nelze uvažovat o tom, zda ordinace kazatele zahrnuje nebo nezahrnuje v sobě právo i na službu svátostmi. Ordinací nedává církev ani slovo ani svátosti nikomu do správy, nýbrž pověřuje je k té službě, kterou potřebuje. Rozdíly, které staré pojetí ordinace vytvořilo mezi kazateli a laiky, je třeba překonávat.“* (Hájek, J. a Smolík, J.: *Ordinace*. In: *Křesťanská revue*, 1970, s. 69). Farář/farářka není tedy v ČCE ten, kdo vysluhuje svátosti, které zprostředkovávají spásu. Není ani tím, kdo by se odvolával na apoštolskou posloupnost. Proto má ordinace v ČCE odlišný význam než je svěcení v římskokatolické církvi.

První bohoslovky u nás

První řádnou posluchačkou Husovy československé evangelické fakulty bohoslovecké se stala v roce 1922 Růžena Opočenská (rozená Nováková). Připomeňme si její vzpomínky:

„Na gymnáziu nemohli pochopit, že žena chce jít studovat bohosloví. Moji rodiče si přáli, abych šla po maturitě učit, nebo abych zůstala doma na chalupě. Zajela jsem do Prahy na fakultu. Tam mě velice hezky přijal pan děkan František Žilka. Řekl mi, že budou mít brzy schůzi a že mi pak hned dají zprávu. Za necelých čtrnáct dní přišel František Dobiáš se vzkazem, že mám v pondělí přijet. Přijal mě profesor Ferdinand Hrejsa. Obstaral mi také byt na Malé Straně u jedné stařenky. Podepsala jsem revers, že do roka udělám zkoušku z řečtiny. A tak jsem chodila dvakrát týdně k profesorovi Čapkovi. Na konci roku jsem u děkana Žilky zkoušku s úspěchem složila. Sotva jsem přišla do posluchárny, ujal se mě J. Závodský a udělal mi místo vedle sebe. Kolegové ke mně byli pozorní. Začali mi říkat Mahulena...

Po dvou letech jsem dělala první státnici a dostala jsem roční stipendium do Skotska. Dodnes mě trápí, že jsem tam nejela. Chodila jsem pilně na semináře a práce jsem měla nad hlavu. Přijala jsem úvazek vyučovat náboženství v Berouně, Zdicích, Hořovicích, Vršovicích... Ačkoli jsem neměla druhou státnici, dostala jsem licenci ke kázání. Po příchodu do Kláštera nad Dědinou jsem kázala každou třetí neděli, učila jsem v nedělní škole a připravovala konfirmandy. Ve všední dny jsem učila na deseti až patnácti školách. V době okupace, kdy byl manžel vězněn, jsem s pomocí administrátora faráře M. Růžičky spravovala celý rozsáhlý sbor. To všechno bych nemohla konat bez přípravy, které se mi dostalo na bohoslovecké fakultě.“ (citováno dle Sborníku V Kristu ani muž ani žena z roku 1984).

Husova československá evangelická fakulta bohoslovecká (zřízena roku 1919)

- 1922 první posluchačka Růžena Nováková (provd. Opočenská) FS ČCE Praha – Vinohrady zřídil místo placené diakonky.
- 1924 Na fakultě studuje již 5 žen.
- 1925 Růžena Opočenská zakončila studium jako bakalářka bohosloví (tento titul ale oficiálně neexistoval, mohla jen vypomáhat svému manželovi, faráři v Klášteře nad Dědinou).
- 1927 Antonie Páleníková vykonala již 1. bohosloveckou zkoušku.
- 1928 Božena Machotková se stala učitelkou evangelického náboženství.
- 1922–1950 Na Husově fakultě studovalo 43 žen (30 ji úspěšně ukončilo).

Synody ČCE

1. synod 1921 rovnost mužů a žen, ženy mohou studovat na fakultě
2. synod 1923 ženy mohou být katechetkami a konat náboženskou s sociální prací
3. synod 1925 kandidátka bohosloví má právo kázat
6. synod 1932 neprošel návrh na udělení dekretu volitelnosti za farářky
7. synod 1935 ustanovená komise synodu ordinaci žen nedoporučila
10. synod 1950 prof. J. B. Souček: „*Nejsou zásadní důvody proti ordinaci žen.*“
11. synod 1953 ordinace žen schválena

ORDINACE ŽEN 1953–1956

jméno	ordinace	poř. č.	dV	dF
SRNKOVÁ	13.12.1953	312	16.11.1953	30.11.1955
SLÁMOVÁ	13.12.1953	313	16.11.1953	
PEROUTKOVÁ	13.12.1953	314	16.11.1953	
JESCHKEOVÁ	13.12.1953	315		
KALUSOVÁ	17.1.1954	316	16.11.1953	
ŠEBESTOVÁ	17.1.1954	317	16.11.1953	
PÁLENÍKOVÁ	14.2.1954	318	16.11.1953	15.11.1954
MOLNÁROVÁ	21.2.1954	319	16.11.1953	
SOUŠKOVÁ	7.3.1954	322	2.2.1954	
VALACHOVÁ	7.3.1954	323		
KUČEROVÁ	14.3.1954	324	16.11.1953	
ČECHÁKOVÁ	19.12.1954	332	20.10.1954	
ŠAŠECÍ	19.12.1954	333	20.10.1954	30.5.1956
BALABÁNOVÁ	5.6.1955	345	16.9.1953	
CHLÁDKOVÁ	4.12.1955	349	9.3.1955	
KOCNOVÁ	5.2.1956	353	16.11.1953	
KRUMLOVÁ	23.9.1956	362	19.10.1955	

Pozn.: dV = udělení dekretu volitelnosti za vikářku
dF = udělení dekretu volitelnosti za farářku
poř. č.= pořadové číslo v Knize ordinovaných

Zmíněné ženy se většinou věnovaly sborové práci. Jen jedna z nich na sboru vlastně jako vikářka nesloužila (Kocnová). Některé z nich měly větší problémy s komunistickým režimem (udělování tzv. státního souhlasu k výkonu duchovenské služby). Nejvíce se nepřízeň státních úřadů týkala Dvořákové-Krumlové a Melmukové-Šašecí. Jen málo z nich si v brzké době splnilo i farářskou zkoušku. Některé z nich byly doživotně vikářkami.

Většinou se dožily důchodového věku. Jako nejmladší z nich umírá Eva Kučerová (†34 let) a o něco později Irena Popelářová-Kalusová (†42 let). Některé tvořily „farářskou“ manželskou dvojici: Balabánovi, Doležalovi, Melmukovi, Souškovi. Marie Molnárová-Harantová se provdala za jednoho z našich nejvýznamnějších novodobých církevních historiků Amedeo Molnára. Pouze jedna z nich se po letech mohla prezentovat jako uznávaná odbornice na české dějiny na ETF UK: Eva Melmuková-Šašecí.

Nejdelší profesní dráhu farářky měla v době své aktivní činnosti Alena Šounová-Srnková (roz. Štěrbová). Šlo o Farní sbor ČCE v Příbrami (dnes součást FS ČCE Dobříš), kde působila jako farářka více než 30 let. Viera Valachová jako jediná z nich zvolila po roce 1968 cestu emigrace. Žila pak v Kalifornii v USA.

Nejstarší v době ordinace byla Antonie Páleníková (42 let), nejmladší Marcela Čecháková a Eva Melmuková-Šašecí (22 let).

Šounová - Srnková Alena

rozená Štěrbová

*1928 – †2012

1.9.1951	–	20.6.1952	Písek	učitelka náboženství
21.6.1952	–	19.12.1952		mimo církevní službu
20.12.1952	–	4.12.1953	Příbram	diakonka
5.12.1953	–	7.4.1956	Příbram	vikářka
8.4.1956	–	31.12.1987	Příbram	farářka

Alena Štěrbová se narodila roku 1928 v Račicích nedaleko Roudnice nad Labem. Měla mladšího sourozence Vladimíra. Od dětství byla formována vírou svých rodičů. Po absolvování gymnázia v Příbrami se rozhodla pro studium teologie. Byla zasnoubena s evangelickým farářem Srnkou, za kterého se ke konci prvního ročníku provdala. Na počátku 50. let však její manžel po těžké nemoci ve věku 33 let umírá. Děkan Komenského evangelické bohoslovecké fakulty profesor J. L. Hromádka ji po ukončení studia domluvil působení ve Farním sboru ČCE v Příbrami, kde poté aktivně sloužila až do roku 1987. Příbram měla rozsáhlou diasporu a tak sestra Srnková jezdila i na Dobříš a do Březnice. Jako první žena v ČCE vykonala v roce 1955 u Synodní rady ČCE farářskou zkoušku. Když navázala ekumenické vztahy, mohla v šedesátých letech přednášet a kázat i v zahraničí. Od roku 1970, tedy na začátku normalizace, byla sledována StB. V roce 1973 se provdala za Josefa Šounu a ten ji byl velkou oporou při její farářské službě. V roce 1989 její manžel vážně onemocněl, společně pak žili v pečovatelském domě v Příbrami. Sestra farářka Šounová umírá v roce 2012.

Slámová Antonie

*1912 – †2000

1.1.1937	–	28.2.1958	Poděbrady	katechetka
1.3.1953	–	11.12.1953	Poděbrady	diakonka
11.12.1953	–	31.7.1958	Poděbrady	vikářka
1.8.1958	–	31.8.1969	Trnávka	farářka
1.9.1969	–	14.5.1970	ve výslužbě	
15.5.1970	–	30.9.1971	Trnávka	reaktivovaná vikářka

Antonie Slámová se narodila roku 1912. Dva sourozenci brzy zemřeli, přežila ji jen její mladší sestra Vlasta (provdaná Páleníková). V roce 1937 přišla Antonie Slámová do Farního sboru ČCE v Poděbradech jako katechetka, a to pod vedením faráře J. B. Jeschke. Aktivně se účastnila sborového dění (kromě výuky náboženství biblické hodiny, sdružení mládeže, příprava na nedělní školu, ale i kázání).

V roce 1953 jako první žena v ČCE oddávala manželský pár. V prosinci t. r. byla jednomyslně zvolena vikářkou poděbradského sboru. V dětství byla sice postižena obrnou, takže nevládla dobře pravou rukou, ale ti, kdo ji znali, obdivovali, jak dovedně např. kreslila na tabuli při výuce náboženství mapu Izraele. V roce 1958 se ujímá práce na sboru v Trnávce, také jako důchodkyně aktivně působí právě v tomto sboru. Umírá v roce 2000.

Nechutová Eva

rozená Peroutková

*1926 – †2008

1.9.1951	–	15.11.1952	Rakovník	učitelka náboženství
16.11.1952	–	30.9.1953		čekání na udělení tzv. stát. souhlasu
1.10.1953	–	31.10.1954	Libštát	diakonka
1.11.1954	–	30.11.1954		čekání na udělení tzv. stát. souhlasu
1.12.1954	–	31.7.1958	Kladno	vikářka pro Rakovnick
1.8.1958	–	31.1.1961	Libštát	seniorátní vikářka
1.2.1961	–	31.10.1964		mimo církevní službu
1.11.1964	–	31.12.1989	Humpolec a Strměchy	vikářka

Eva Peroutková se narodila v roce 1926. Byla mezi prvními ordinovanými ženami. Působila nejprve jako učitelka náboženství, pak se stala v Rakovniku i vikářkou. V pozici seniorátní vikářky Libereckého seniorátu s určením pro Libštát pak pracovala na přelomu padesátých a šedesátých let.

Provdala se za faráře Rostislava Nechutu (autor textů některých písní a člena starozákonní překladatelské skupiny Českého ekumenického překladu) a společně sloužili v Horáckém seniorátu v Humpolci a Strměchách. Zemřela v roce 2008 a spolu s manželem jsou pochováni na evangelickém hřbitově ve Strměchách.

Jeschkeová Jarmila

rozená Štěpánová, naposledy
provdaná Hartová

*1929 – †2016

FOTOGRAFIE SE
NEDOCHOVALA

1.1.1953	–	30.11.1953	Děčín	diakonka
1.12.1953	–	21.10.1956	Děčín	vikářka
od 22.10.1956				mimo církevní službu

Jarmila Štěpánová se narodila v roce 1929. Po vystudování Komenského evangelické bohoslovecké fakulty a po následné ordinaci se stala vikářkou ve Farním sboru ČCE v Děčíně. Jejím prvním manželem byl Amos Jeschke, který působil delší čas jako farář v blízké Aši. Její tchán Josef B. Jeschke byl také farářem ČCE a poté i profesorem systematické teologie na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě.

Jarmila Hartová umírá v roce 2016.

Popelářová Irena

rozená Kalusová

*1928 – †1970

15.12.1951	–	15.11.1953	Brno I	sborová sestra (kazatelský úvazek!)
16.11.1953	–	14.6.1968	Brno I	vikářka
15.6.1968	–	12.5.1970	nemoc	

Irena Kalusová se narodila v roce 1928 a žila se svými rodiči v Mnichovicích u Prahy. Po maturitě na benešovském gymnáziu se rozhodla pro studium evangelické teologie. Nejprve v roce 1951 začala působit v obecnství sboru Brno I jako sborová sestra. Těžiště její práce jako vikářky v tomto sboru byla pak práce mezi dětmi, mládeží a mladými rodinami.

Po téměř 15leté službě ve sboru musela pro vážné onemocnění opustit své místo. Ale i v nemoci, kdy sama probojovala trpké zápasy, dovedla být posilou těm, kdo za ní přicházeli. Zemřela v roce 1970 ve věku 42 let.

Doležalová Mirjam

rozená Šebestová

*1930 – †2016

1.1.1953	–	30.6.1962	seniorátní vikářka Královéhradeckého seniorátu
1.7.1962	–	31.12.1968	v domácnosti
1.1.1969	–	31.10.1972	Pardubice vikářka
1.11.1972	–	30.6.1983	H. Městec vikářka
1.7.1983	–	31.10.1994	Nikolčice vikářka

Mirjam Šebestová se narodila v roce 1930. Nejprve se stala vikářkou Královéhradeckého seniorátu, pak nastala léta v domácnosti, protože se provdala za faráře Jiřího Doležala a narodily se jim dvě dcery (obě se staly farářkami ČCE!). Kromě Pardubic působila jako vikářka na dvou místech (vždy více než deset let), a to v Heřmanově Městci a v Nikolčicích. Zemřela v roce 2016.

Páleníková Antonie

*1912 – †2000

1.2.1929	–	31.10.1953	Praha Libeň katechetka
1.11.1953	–	31.12.1953	Praha Nusle diakonka
1.1.1954	–	25.5.1957	Praha Nusle vikářka
26.5.1957	–	15.12.1963	Praha Nusle farářka
16.12.1963	–	30.11.1969	ve výslužbě
1.12.1969	–	31.12.1973	Chotiněves vikářka

Antonie Páleníková se narodila v roce 1912. Studovala na tehdejší Husově československé evangelické fakultě bohoslovecké v Praze a v roce 1927 vykonala i první bohosloveckou zkoušku a mohla by získat volitelnost jako vikářka, což bohužel předpisy nedovolovaly. Proto v roce 1928 vykonala i zkoušku pro katechety (působila v Praze Libni).

Až po ordinaci se stala vikářkou v Praze Nuslích a o tři roky později po vykonání příslušné zkoušky i farářkou ve stejném sboru. I v důchodovém věku ještě aktivně vypomáhala ve sboru v Chotiněvsi. Antonie Páleníková umírá v roce 2000.

Molnárová Marie

rozená Harantová

*1927 – †2018

14.10.1948	–	30.11.1951	učitelka náboženství
1.12.1951	–	14.11.1952	nakladatelství Kalich
15.11.1952	–	31.3.1953	Státní ústřed. nakladatelství Praha
1.4.1953	–	11.2.1954	Praha 1 N. Město diakonka
12.2.1954	–	31.10.1960	Praha 1 N. Město vikářka
16.9.1963	–	31.8.1971	Praha H. Počernice farářka
1.9.1971	–	28.2.1995	Kladno vikářka

Marie Harantová se narodila v roce 1927. Studovala na Komenského evangelické teologické fakultě, kde se seznámila s tehdejšími docentem církevní historie Amedeo Molnárem, za kterého se provdala (její manžel byl známým a uznávaným odborníkem na církevní historii, zejména je známo jeho úsilí obhájit pojem „první reformace“ v souvislosti valdenstvím a husitstvím).

Manželům Molnárovým se narodila dcera Marie, která se rovněž stala farářkou v ČCE. Marie Molnárová působila jako vikářka na třech sborech: V Praze 1 Nové Město (u Klimenta), v Praze Horních Počernicích a na Kladně. Zemřela v roce 2018.

Soušková Jaroslava

rozená Špinarová

*1929 – †2015

1.4.1954	–	31.12.1955	Libice n. C.	vikářka
1.1.1956	–	31.8.1958		v domácnosti
1.9.1958	–	30.4.1959	Poděbrady	vikářka
1.5.1959	–	31.8.1967		mimo církevní službu
1.9.1967	–	31.3.1979	Libice n. C.	seniorátní vikářka
1.4.1979	–	15.7.1989	Opolany	farářka
15.7.1989	–	29.2.1992		ve výslužbě
1.3.1992	–	1.12.1995	Opatov	vikářka, farářka

Jaroslava Špinarová se narodila v roce 1929. Jako vikářka nejdříve působila v Libici nad Cidlinou. Provдалa se za faráře Zdeňka Souška (pozdější dlouholetý senior Poděbradského seniorátu, podílel se v šedesátých letech na práci starozákonní sekce Českého ekumenického překladu Bible). Jaroslava Soušková byla pak 12 let seniorátní vikářkou Poděbradského seniorátu a v devadesátých letech farářkou ve sboru v Opatově. Zemřela v roce 2015. Náhrobek obou manželů lze najít v evangelickém hřbitově ve Strměchách.

Valachová Viera

*1927 – †2017(?)

1.2.1954	–	31.8.1957	seniorátní vikářka pro Šumperk
1.9.1957	–	31.3.1959	seniorátní vikářka pro Prostějov
1.4.1959	–	6.2.1960	Holice vikářka
7.2.1960	–	5.11.1970	Holice farářka
21.8.1968			odjezd na studijní cestu do USA, emigrace

Viera Valachová se narodila v roce 1927 a žila v Hnúšti na středním Slovensku. Měla tři bratry. Po ukončení studia na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě se stala seniorátní vikářkou, nejprve s určením pro Šumperk, později pro Prostějov. Pak působila v Holicích, nejdříve jako vikářka, od roku 1960 jako farářka.

V roce 1968 podnikla studijní cestu do USA, ze které se již nevrátila (emigrovala). V USA (Kalifornie) absolvovala další studium a skončila s hodností za jménem M.A. (Master of Arts). Pracovala s jednotlivci, poskytovala pastýřskou duchovní péči. Po roce 1989 několikrát navštívila Českou republiku. Stopa po ní končí v roce 2017, kdy se ještě naposledy ozvala...

Kučerová Eva

rozená Bolzeová

*1927 – †1961

1.6.1953	–	5.1.1954	Praha Střešovice	diakonka
5.1.1954	–	31.5.1956	Praha Střešovice	vikářka
1.6.1956	–	27.2.1961	mimo církevní službu	

Eva Bolzeová pocházela ze Slovenska Narodila se v Bratislavě v roce 1927. Po sňatku ji známe pod jménem Kučerová. V roce 1956 se jí narodila dcera, o 4 roky později ještě dvojčata (syn a dcera).

Po vystudování Komenského evangelické bohoslovecké fakulty a následné ordinaci působila jako vikářka ve Farním sboru ČCE Praha Střešovice. Podle dostupných materiálů byla po narození dětí mimo církevní službu a v roce 1961 ve věku 34 let umírá.

Čecháková Marcela

*1932 – †2002

15.12.195	–	30.9.1965	Nepomuk	vikářka
1.10.1965	–	30.4.1997	Stříbro	vikářka
1.5.1997	–	31.12.2000?	Stříbro	farářka

Marcela Čecháková se narodila v roce 1932. Roku 1954 začala svou práci jako vikářka v tehdejším Farním sboru ČCE v Nepomuku. Konala ji ve vší skromnosti jedenáct let. Od října 1965 pak pracovala ve stejné pozici ve Stříbře. Setkávala se tam s důrazy reemigrantů, kde trvalo živé vědomí sborového společenství. V roce 1997 se stala farářkou. Z aktivní služby odchází v roce 2000, umírá o dva roky později.

doc. PhDr.

Melmuková Eva Romana

rozená Šašecí

*1932 – †2022

1.12.1954	–	30.6.1957	Praha Smíchov	vikářka
20.12.1957	–	31.7.1986	bez státního souhlasu	
1.8.1986	–	31.12.1996	Telč	farářka
			současně docentka ETF UK	

Eva Šašecí se narodila v roce 1932 v Římě. K jejím zájmům patřila teologie i historie. Na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě se po vystudování stala v roce 1954 vikářkou v Praze Smíchově (a za 2 roky úspěšně složila i farářskou zkoušku). V bouřlivých dobách padesátých let ji pak nepodrželo vedení církve a byl jí i odebrán tzv. státní souhlas. V nelehkém období (její otec byl politickým vězněm) procházela různými zaměstnáními, dokonce v klidnějším období konce šedesátých let vystudovala i další vysokou školu: Filozofickou fakultu UK – obor etnografie a národopis (doktorát v roce 1968).

V roce 1960 se provdala za Jiřího Melmuka, tehdejšího faráře ve Stříbře. Spolu s manželem pak prožili největší část života v Telči a Velké Lhotě u Dačic. Narodil se jim syn Petr, který se rovněž stal farářem v ČCE a odborným asistentem na HTF UK.

Ke své činnosti farářské se mohla vrátit až v roce 1986 (částečný úvazek po mozkové příhodě). Po Listopadu 1989 působila také jako docentka na Evangelické teologické fakultě UK v oboru církevních dějin. Činná byla v 90. letech 20. století i v politické a kulturní sféře v Telči. V ČCE nedoceněna je určitě i její role na poli bádání po vlastní minulosti (např. kniha *Patent zvaný toleranční*).

Zemřela po krátké těžké nemoci v roce 2022.

Balabánová Alena

rozená Chytilová

*1929 – †1995

1.5.1953	–	16.11.1953	Praha Vinohrady	diakonka
17.11.1953	–	31.10.1954	Praha Vinohrady	vikářka
1.11.1954	–	30.6.1955	Praha Kobylisy	vikářka
1.1.1969	–	30.6.1971	Semtěš	sborová sestra
1.10.1971	–	31.3.1986	Beroun	vikářka
1.4.1986	–	30.9.1994	Heřmanův Městec	vikářka
1.10.1994	–	4.6.1995	ve výslužbě	

Alena Chytilová se narodila v roce 1929. Nejprve pracovala krátce jako vikářka ve Farním sboru ČCE Praha 2 Vinohrady. Po rezignaci faráře Horkého působila necelý rok ve stejné funkci v Praze Kobylisích. Měla pak problém s udělením státního souhlasu. Provдалa se za Milana Balabána (farář ČCE, religionista, v roce 1995 profesor ETF UK).

Od roku 1971 působila pak jako vikářka v Berouně. Byla prý výrazně pastýřsky obdarovaná. Konala pobožnosti u nemocných a po domech v diaspoře. Posledním místem pak byl Heřmanův Městec, odtud odešla do důchodu v roce 1994. Zemřela v roce 1995.

Kvízová Jarmila

rozená Chládková

*1929 – †2018

1.9.1955	–	31.3.1959	Jimramov	vikářka
1.4.1959	–	30.9.1969	seniorátní vikářka	pro Prostějov
1.10.1969	–	30.6.1971	pobyť ve Francii	
1.7.1971	–	30.11.1971	tajemnice Synodní rady ČCE	
1.12.1971	–	18.3.1973	Opolany	vikářka
19.3.1973	–	31.3.1979	Opolany	farářka
1.4.1979	–	7.9.1987	Předhradí	farářka

Jarmila Chládková se narodila v roce 1929. Jejím prvním působištěm po ordinaci byl Jimramov. Po sňatku se nově jmenuje Kvízová a působí osm let jako vikářka v Opolanech. Jejím posledním aktivním působištěm byl Farní sbor ČCE v Předhradí. To už měla titul farářky. Umírá v roce 2018.

Kocnová Marta

rozená Hrejsová

*1927 – †2013

1.11.1951 – 28.6.1958 asistentka KEBF

Praha Salvátor sborová sestra

Marta Hrejsová se narodila v roce 1927. Provdlala se za Adolfa Kocnu, kurátora Farního sboru ČCE Praha 1 Staré Město (u Salvátora). Vychovali syna Petra (býval kurátorem Farního sboru ČCE Praha Strašnice), lékaře a vysokoškolského pedagoga.

Marta Kocnová se nevěnovala práci vikářky, příp. farářky na žádném sboru. Byla zaměstnána na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě, podílela se na práci na velké biblické konkordanci, více než čtyřicet let pracovala ve sboru u Salvátora jako katechetka, učitelka nedělní školy a řadu let jako sborová sestra a pracovnice křesťanské služby. Zemřela v roce 2013 ve věku nedožitých 86 let.

Dvořáková Alena

rozená Krumlová

*1931 – †2009

1.9.1956	–	31.8.1957	seniorátní vikářka pro Rumburk
1.9.1957	–	14.6.1958	seniorátní vikářka pro Liberec
15.6.1958	–	31.8.1959	vikářka
1.9.1959	–	1989?	odňat státní souhlas
1998			udělen titul farářka

Alena Krumlová se narodila v roce 1931 jako druhá ze tří dětí chotěbořského stavitele Krumla. Při setkáních akademického sdružení mládeže (YMCA) se seznámila i s pozdějším manželem Josefem Dvořákem (byl zatčen komunistickými orgány v roce 1949). Roku 1956 byla ordinována, stala se seniorátní vikářkou Libereckého seniorátu, a to pro sbor v Rumburku a později v Liberci. Protestovala proti odnětí státního souhlasu faráře Hynka Merty, brzy došlo i na ni samotnou. Oficiální službu vikářky, příp. farářky pak již konat nemohla.

Manželé Dvořákovi žili v Chotěboři a vychovali čtyři děti. S manželem po léta udržovali malou „kazatelskou stanici“, zvláště s péčí o děti a mladé lidi.

Ani v 90. letech ještě nebyla uveřejněna jako kazatelka v důchodu. Synodní rada ČCE jen opožděně udělila Aleně Dvořákové v roce 1998 titul farářky...

Rozloučení s ní proběhlo v roce 2009 v pražském sboru v Kobylisích „U Jákovova žebříku“.

Farářská zkouška v letech 1953–1956

Srnková Alena	30.11.1955
Šašecí Eva	30.5.1956
Páleníková Antonie	7.11.1956

Ve sborech začaly působit jako farářky:

1956	Šounová - Srnková Alena	Příbram
1957	Páleníková Antonie	Praha Nusle
1958	Slámová Antonie	Trnávka
1960	Valachová Viera	Holice
1963	Molnárová Marie, roz. Harantová	Praha Počernice
1979	Kvízová Jarmila, roz. Chládková Soušková Jaroslava , roz. Špinarová	Předhradí Opolany
1986	Melmuková Eva, roz. Šašecí	Telč
1997	Čecháková Marcela	Stříbro

Kromě vikářských ordinací je vhodné připomenout z tohoto období 1953–1956 i jednu ordinaci diakonskou, a to:

Libuše Bašusová

rozená Veselá

*1924 – †1985

1.12.1954 – 31.7.1956 Brandýs n. Orlicí diakonka

1.11.1978 – 31.10.1980 Choceň diakonka

Libuše Veselá se narodila v roce 1924. V roce 1947 se provdala za (tehdy diakona) Bedřicha Blahoslava Bašuse (pozdějšího faráře, pronásledovaného komunistickým režimem); byl činný i literárně a pracoval např. na revizi Kralického překladu Bible.

Manželům Bašusovým se narodila dcera Lydie, provdaná Baštecká (*1948–†2021). Její manžel byl také farářem ČCE.

Evangelický kalendář 1955 (působení vikářek ve far. sborech ČCE)

Brno I	Irena Kalusová
Děčín	Jarmila Jeschkeová
Hradec Králové	Miriam Šebestová
Libice nad Cidlinou	Jaroslava Soušková
Libštát	Eva Peroutková
Poděbrady	Antonie Slámová
Praha 2 (u Klimenta)	Marie Molnárová
Praha Vinohrady	Alena Balabánová
Praha Nusle	Antonie Páleníková
Praha Střešovice	Eva Kučerová
Příbram – Rybníky	Alena Srnková
Šumperk	Viera Valachová

Evangelický kalendář 1956 (působení vikářek ve far. sborech ČCE)

(Brandýs nad Orlicí	Libuše Bašusová	diakonka)
Brno I	Irena Kalusová	
Děčín	Jarmila Jeschkeová	
Hradec Králové	Mirjam Šebestová	
Jimramov	Jarmila Chládková	
Libice nad Cidlinou	Jaroslava Soušková	
Nepomuk	Marcela Čecháková	
Poděbrady	Antonie Slámová	
Praha 2 (u Klimenta)	Marie Molnárová	
Praha Nusle	Antonie Páleníková	
Praha Smíchov	Eva Romana Šašecí	
Praha Střešovice	Eva Kučerová	
Příbram – Rybníky	Alena Srnková	
Rakovník	Eva Peroutková	
Šumperk	Viera Valachová	

**Další ordinované ženy do roku 1973
(prvních dvacet let od schválení ordinace žen):**

1957	Milena Tůmová Jana Opočenská
1958	Eva Pilátová
1959	Marie Čejková Jitka Veselá
1962	Alena Slámová
1963	Jana Kosejková
1964	Marta Pešková
1965	Naděje Doubravová
1967	Jana Kalusová Karla Trojanová Květuše Šilarová
1968	Jarmila Strádalová Miluše Nováková Daniela Brodská
1971	Marcela Čekalová
1972	Judit Sládková Rut Sládková
1973	Jana Ryšavá Olga Dvořáková

Presbyterní ordinace (ordinované presbyterky):

1958	Julie Matoušková
1969	Žofie Malečková
1971	Bohumila Hradečná

Na začátku bylo tedy v Evangelickém kalendáři 1955 jen 12 žen ordinovaných, z celkového počtu cca 280 kazatelů (v tomto počtu jsou zahrnuty již i kazatelky), tvořily ale v tomto počátečním období jen necelých 5 %.

Nejnovější statistiku nabízí Evangelický kalendář 2023. Tam je celkový počet kazatelů a kazatelek 206. Z tohoto počtu je to již 60 žen, což v přepočtu znamená, že se toto číslo blíží 30 %.

Na Komenského evangelické bohoslovecké fakultě nepracovala do osmdesátých let minulého století žádná žena ve funkci profesorky nebo docentky.

Po Listopadu 1989 v devadesátých letech působily na Evangelické teologické fakultě UK již dvě ženy, a to ve funkci profesorky Noemi Rejchrtová, ve funkci docentky Eva Melmuková.

Dnes z devíti kateder ETF UK jsou ženy (profesorky a docentky) zastoupeny na čtyřech katedrách takto:

- církevní dějiny: Noemi Rejchrtová (emeritní profesorka),
- praktická teologie: Tabita Landová (docentka, vedoucí katedry),
- filozofie: Lenka Karfíková (profesorka, vedoucí katedry),
- sociální práce: Eva Křížová (docentka, vedoucí katedry).

Jen jedna z těchto tří nových posil na ETF UK (Tabita Landová) má ovšem bezprostřední vztah k práci farářky či vikářky ČCE.

Výběr z literatury

Prameny:

Ústřední archiv SR ČCE (Seznam ordinovaných, synody ČCE)

Literatura:

Bort, J.: Proces (ne)směřující k ordinaci žen. 2021, magisterská práce na ETF UK.

Církev v proměnách času 1969–1999. Sborník ČCE. Kalich, Praha 2002.

Církev v proměnách času 2000–2017. Sborník ČCE, Kalich, Praha 2019.

Církev v proměnách času, Sborník k 50. výročí ČCE. Kalich, Praha 1969.

Hromádka, J. L.: Projev na šestém zasedání synodu. In: Český bratr, 1953, s. 140–151.

Lukl, A.: Ženy farářkami. In: Český bratr, 1933, s. 34–37.

Mamulová L: Ordinance žen v církvi jako otázka autority. In: Český bratr 86/2010, s. 7–10.

Nešpor, Z. R.: Bez slávy i bez diskuse, aneb ordinance žen v českých církvích. In: Lidé města, Fakulta humanitních studií UK, 2020.

Opočenská, J. – Hromádka, J.: V Kristu ani muž ani žena. Kalich 1984.

Smolík, J.: Ordinance. In: Křesťanská revue XXI/5, 1954, s. 151–156.

Souček, J. B.: Služba žen v církvi. In: Křesťanská revue XVII/1950, s. 287–295.

Vavrečka, M.: Padesát let od první ordinance žen. In: Český bratr 79/2003, s. 13.

Vydala

VERITAS – historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace, z. s.

Kpt. Jaroše 1109/26

289 22 Lysá nad Labem

☎ (+420) 607 645 333

Email: veritas@evangnet.cz

Internet: <http://veritas.evangnet.cz>

Prodejní cena: 40 Kč

© VERITAS 2023

© Petr Melmuk 2023

Foto na titulní straně: Tomáš Mikule